

Københavns og Vartov Valgmenigheder

December 2017 Nr. 4



Hvornår så vi dig?

Sidste søndag i kirkeåret – Matthæus 25,31-46

Mennesket er et delt væsen.

Der er så meget vi ville ønske vi ikke vidste. Så mange unyttige oplysninger som vi helst vil glemme, men som klæber til bevidstheden: Det tager 90 minutter at koge et strudseæg!

Og der er alvorlige ting som vi til tider ville ønske vi ikke vidste om. Klodens forfatning, politiske konflikter, menneskelige lidelser. Tung viden som gør os så afmægtige at vi ligefrem kan finde på at klandre dem der forsøger at gøre noget ved det.

Det omvendte er også tilfældet. Der er så meget vi *ville* ønske vi vidste. Så meget vi ikke véd, men som vi gerne ville have vidst: Rødkælkehunnen forsvare sit føde-territorium med sang. En viden som vi ikke kan bruge til noget, men som glæder os.

Og så er der væsentligere ting som vi ikke skænker mange tanker. Frugtbar marker som giver dagligt brød, fredelig sameksistens mellem mennesker, alminde-

lige glæder fra dem vi lever med, og fra den verden vi lever i.

Vi er ikke selv herrer over hvad vi véd, og hvad vi ikke véd. Jo, vi kan se i en bestemt retning og forsøge at lukke ørerne for andre ting. Vi kan opsøge verdens glæder og se mildt til dens sorger. Men vores liv er delt mellem det ene og det andet. Mellem den gode uvidenhed og den onde, dårlige uvidenhed.

I dagens evangelium, det sidste i kirkeåret, møder vi de to slags uvidenhed. Det drejer sig om hvad vi gør for hinanden, og hvad vi ikke gør for hinanden.

På den ene side, den højre, véd mennesker i grunden ikke hvad de gør når de gør noget godt. Kongen steder dem for sin domstol og giver dem plads i sit rige fordi de har handlet godt imod ham. Men det véd de ikke af: 'Hvornår så vi dig sulten og gav dig noget at spise, eller tørstig og gav dig noget at drikke? Hvornår så vi

dig som en fremmed og tog imod dig eller så dig nøgen og gav dig tøj? Hvornår så vi dig syg eller i fængsel og besøgte dig?’

De véd ikke at de handler godt mod ham når de handler godt mod andre. I grunden véd de ikke hvad de gør.

På den anden side, den venstre, véd mennesker heller ikke hvad de gør når de *ikke* gør noget godt: ’Hvornår så vi dig sulten eller tørstig eller fremmed eller nøgen eller syg eller i fængsel, uden at vi hjalp dig?’ De forstår tilsyneladende ikke omfanget af deres svigt. De véd ikke at det er kongen de svigter når de undlader at gøre godt mod de svage. I grunden véd de ikke hvad de *ikke* gør.

Dommen er at der er en verden til forskel på de to slags ikke-viden. På den gode uvidenhed: at vi kan gøre godt uden at vide det. Og den onde uvidenhed: at vi kan lade være med at gøre godt uden at vide det – tilsyneladende uden at vide det! For de to sider er ikke ligestillet.

For at begynde med det sidste, dem der ikke ved at de ikke handler godt. Den onde uvidenhed. Når vi undlader at gøre godt mod de svage, kan vi så være uvidende om at vi ikke gør det? Det vil vi nok være tilbøjelige til at hævde. Måske er det ikke så nemt at se hvem der har brug for vores hjælp. Det er også så uoverskueligt. Desuden klarer de sig nok. Og hvem kan leve helt uden fortrængninger i en verden hvor så meget trænger sig på?

Men det er påstået uvidenhed, altså dårlige undskyldninger. Uden blik for at det andet menneske bærer Guds billede fordi han har Kristus-tegnet, korset, indtegnet på sig. Han ligner Gud, og jeg ligner ham ved også at ligne Gud. Men når jeg ikke kendes ved ham, undsiger jeg denne lighed. Så falder jeg ud af mit tilhørsforhold. Mister min lighed med Gud.

De første, dem til højre, er uvidende om at de gør godt. De tillægger det i hvert fald ikke den vægt som kongen gør. De har bare gjort hvad man skal gøre for sit medmenneske. Spontant og uden tanke på hvad Gud siger til det. Det er med forundring at de spørger: ’Hvornår så vi *dig* sulten ...’ De har jo bare hjulpet et andet menneske. Det er den gode uvidenhed.

Vi, derimod, vil gerne vide hvornår vi gør noget godt. Måske fordi vi gerne vil vide at Gud synes om det. Men nok snarere fordi vi gerne vil have at andre bekræfter os i hvor gode vi er. Og hvis ikke de lige vil eller kan se det, kan vi altid bekræfte os selv i hvor fortrinligt vi handlede – og hvad det viser om os. Så man kan se at vi bliver de største ved at gøre godt mod de mindste. ’Hvad er der i det for dig?’ spørger journalister altid.

Da er uvidenheden ophævet. Vi begynder at spejle os selv i handlingen. Vi gør det ikke for den andens skyld, men for vores egen. Da er det ikke Guds billede vi ser i den anden. Vi breder i stedet vores eget billede ud over den anden. Han bliver et spejl af vores egen godhed. Vi forvisser os om at vi bliver gode af at handle godt. Men når vi vil vide at vi gør noget godt, begynder den gode uvidenhed at krakelere.

K.E. Løgstrup taler om de suveræne livsyttringer. De kan komme over os så vi handler barmhjertigt uden at tænke over det. Det svarer meget godt til de første i dagens evangelium, dem til højre. Men ofte sker det jo ikke. Ofte udebliver den suveræne, spontane livsyttring. Da indtager den etiske fordring dens plads, siger Løgstrup. Vi *skal* handle som vi ville have handlet hvis vi havde været spontane.

Den etiske fordring om at tage vare på det andet menneske er for dem der ikke bare gør det uden at tænke over det. Den

er en erstatning. Men ikke engang denne erstatning tilbydes dem med den onde uvidenhed. Den kunne måske have reddet dem ud af fordømmelsen.

Mennesket er skabt i Guds billede. Vi ligner ham. Ikke fordi vi i vores væsen er som ham, men fordi vi kan gøre noget der *ligner* hvad han gør når han skaber verden. Vi kan ikke *skabe* noget, men vi kan *frembringe* verdener som er menneskelige. Ved gode ord glæder og trøster vi hinanden. Ved gode handlinger gør vi livet lettere for hinanden. Ved onde ord og handlinger nedbryder vi hinandens verden.

Ikke hvem vi *er*, men hvad vi *gør*. Det drejer sig ikke om hvorvidt mennesket *er* godt, eller om det *er* ondt. Det kan man diskutere til dommedag, og da evangeliet i dag holder dommedag, må den diskussion ophøre.

Vi kan gøre mere ondt end vi er. Vi kan gøre mere godt end vi er. Vi overskrider os selv når vi handler. Det gælder enhver. Det er det ophøjede ved at være menneske. Og det er det rystende. At vi kan hjælpe – at vi kan svigte. At vi kan glæde – at vi kan sårer. At vi kan opløse – at vi kan sammenknytte.

Hvad gør enhver af os nu hvor vi ikke har den gode uvidenhed – fordi vi er blevet oplyste? Står vi så tilbage med den onde uvidenhed? Med fortrængningerne og undskyldningerne – med den fortabte gudbilledlighed? Med den etiske fordrings lappøsning?

Man har talt om at mennesket må holde dommedag over sig selv. Det er et delt væsen der kastes frem og tilbage mellem god og ond uvidenhed, mellem smertefuld oplysning og selvpålagt tilfredshed.

Men evangeliet vil gøre os hele. Helbrede vores splittelser. Frelse os fra os selv. Give os tilbage til verden, til hinanden, til

Gud. Hvordan kan vi vide det? Hvordan kan vi tro det?

Det kan vi fordi det ikke er faderen, men sønnen som dømmer os. Det er Guds søn som 'kommer for at dømme levende og døde'. *Han* véd af egen erfaring hvad det vil sige at være menneske fordi han selv har prøvet det. Han har taget alle vores splittelser på sig. Derfor kan vi tro ham.

Når vi har mistet den gode uvidenhed og forskanser os i den onde uvidenhed, så dømmer han den, uden at vi i dag får en etisk fordring at holde os til. Han dømmer vores fortrængninger og undskyldninger, uden at give os mulighed for at lappe på dem. Han tager dem på sig så vi ikke er nødt til ynkeligt at skjule os bag vores svigt. Han véd hvad det er at være offer for vores fortrængninger og undskyldninger. Han véd hvad det vil sige *ikke* at blive gjort noget godt for.

Det er alt sammen en noget anspændt udgang på et kirkeår hvor intet menneskeligt har været uberørt. Vi må bede til at denne udgang ikke er det sidste Gud har at sige til os. At hans sidste ord ikke er hårdt, men at han siger blide ord som derfor aldrig er de sidste.

Vi må bede helt til næste søndag – første søndag i kirkens nye år, advent. Her begynder en ny tid. Da skal vi høre at der sendes godt budskab til fattige, fanger, blinde og undertrykte. Alle disse mindste som vi hører om i dag. Alle dem og alle os gør Gud til sine børn ved at hans søn kommer for at blive vores bror. Da er vi ikke længere delte, men hele. Sammenknyttet med hinanden i at være hans.

Det beder vi om.

Niels Grønkjer

Salmer: 732, 308, 435 – 289, 638, 430

Ringen sluttes

I mit barndomshjem var kirkegang ikke et 'tilbud'. Min far spurgte ikke søndag morgen: "Hvem har lyst til at gå med i kirke?" Det var en pligt, der var lige så selvfølgelig som skolepligten. Dengang gik vi også i skole om lørdagen, så søndagen var den eneste dag i ugen, hvor vi havde fri. Når jeg mødtes med mine veninder mandag morgen, og snakken gik om søndagens forskellige oplevelser, tav jeg stille. Helligdag, kirkegang og familiesamvær. Hvad forstand havde de på det?

Når vejret var til det, kunne det ske, at hele familien tog en eftermiddagstur til Gentoftø Sø, Utterslev Mose eller Dyrehaven. Det var meget populært: ud under åben himmel, højt til loftet, ingen regler. Man kunne løbe frit omkring, ja man kunne oven i købet råbe og slå, uden nogen blandede sig!

Jeg oplevede ikke min barndom i halvtredserne som streng. Der var regler, og der var straf, hvis de blev overtrådt. Men der var også kærlighed, musik, sang og latter. Der manglede en mor, men vi havde fru Hansen, der tog sig af alt det praktiske. En lidt atypisk familie dengang, hvor 'far og mor og børn' var normen. Vi tænkte ikke så meget over det. Sådan var vores familie nu engang. Med syv børn i huset kunne det gå temmelig livligt til! Adfærd og moral var ikke til diskussion. Der var ingen alenlange, pædagogiske overvejelser for eller imod. Far bestemte alt, farfar bestemte over far, og Gud bestemte over os alle sammen. Det kunne føles lidt stramt ind imellem!

Efterhånden som vi søskende voksede ud af barndomshjemmet, skabte vi vores vidt forskellige løbebaner. Jeg var den yngste

og sidste, der forlod hjemmet. Så kom tiden med ungdomsoprør: 'love, peace, and understanding'. Jeg var ikke direkte involveret, stod mest i kulissen og så til, bl.a. fordi jeg blev gift og fik børn, der skulle passes. Jeg gik dog atommarch fra Holbæk til København (med barnevogn!). Det var en meget turbulent tid, hvor efterdømmingerne nåede langt op i halvferdserne. Min barndoms kirkeliv var fjern fortid. De gamle stive normer blev vendt og diskuteret, mange af dem blev forkastet. En kulturreformation af lutherske dimensioner gik over landet.

Min farfar var død, min far var blevet gift igen, mine søskende og jeg gik kun i kirke, når der var noget særligt på færde: barkedåb, konfirmation, bryllup og begravelse. Disse traditioner holdt vi trods alt fast i. Det var også ved disse sjældne lejligheder, vi mødtes. De før så stærke familiebånd smuldrede, vi spredtes for alle vinde. Enhver blev 'sin egen lykkes smed' med større eller mindre held. Nogle røg til tops, andre røg til bunds. Familien erstattede vi med venner, der kom og gik. Vi følte nok alle et lille savn, det var svært at sætte ord på. Måske trøstede vi os med, at det var 'tiden', der løb af med os.

Men lad os nu tage et ordentligt kvantespring fremad og lande i nutiden. Min mand og jeg er blevet pensionister. Vi er flyttet fra vores store hus på Midtsjælland til en lejlighed på Frederiksberg. Om søndagen går vi tur. Det kan vi også gøre alle de andre dage, for nu er alle dage pludselig blevet fridage, altså i princippet. Som alle andre pensionister engagerer vi os i alt muligt. Huh hej, hvor tiden går! Men så begynder der langsomt at ske noget inden

i mig. Jeg synes pludselig, at søndagene er blevet så tomme. Jeg insisterer på, at vi skal starte dagen med kaffe og morgenbrød i modsætning til hverdagene, hvor vi får te og en flad ostemad. Men det er ikke nok til at fremmane den særlige stemning, der var over min barndoms søndage. Der mangler noget. Det er ikke de snærende bånd, jeg savner, det er ånden og følelsen af fællesskab.

En dag går vi forbi Immanuelskirken og bliver betagede af dens arkitektoniske form. Vi undrer os over, hvad det mon er for en kirke? Jeg læser præstens navn på døren. Nu er vi blevet nysgerrige. Jeg ringer og spørger, om man kan få lov til at komme ind og se kirken? Præsten svarer, at vi kan komme til gudstjeneste førstkommende søndag. Det gør vi så. For at gøre en lang historie kort, så er det endt med, at vi nu begge er blevet medlemmer af Københavns Valgmenighed, og jeg er valgt ind i menighedsrådet. Her forsøger jeg efter bedste evne at yde mit beskedne bidrag til fællesskabet. Når jeg sidder i Immanuelskirken, føler jeg mig hjemme, i alle andre kirker føler jeg mig som gæst. Mærkeligt!

Sidste efterår arrangerede menighedsrådet en række salmesangeftermiddage for menighederne i Vartov og Immanuelskirken og for alle andre interesserede. Jeg påtog

mig at lede én af dem. Der stod jeg så pludselig foran præst og menighed, mand og børn, svigerbørn og børnebørn samt min storebror. De var alle kommet for at synge salmer og for at høre, hvad jeg havde at sige. Det var en voldsom og også meget bevægende oplevelse. Jeg forsøgte at formulere, hvad det er, jeg har fundet i det fællesskab, der er i vores menighed. Det skulle gøres kort, for det var jo salmerne, det drejede sig om. Dette var ordene:

”Vi befinder os i en grundtvigsk valgmenighed, hvor der på mange måder er højt til loftet. Det betyder blandt andet, at man kan have sin egen personlige opfattelse af kristendommen uden at behøve at gøre rede for den og uden at skulle stå til regnskab for, hvad man tror og mener. Man mødes i et åndeligt fællesskab, hvor der ikke er noget, der er rigtigt eller forkert. Man er her, fordi man har valgt at være netop her. Jeg kan godt lide at tænke på kristendommen som en evigt rislende kilde, alle kan opsøge, hvis de vil. Opsøger man den ikke, så findes den alligevel. Forlader man den, fordi man ikke synes, man har brug for den længere, er det aldrig for sent at vende tilbage. Den vil altid være der med et tilbud om friskt vand og fornyet livsmod. Vi skal synge Grundtvigs dejlige salme *Alle mine kilder skal være hos dig.*”

Hanne Bistrup

Studiekreds om ånd

Vi læser idéhistorikeren Hans-Jørgen Schanz' lille bog *Ånd* (forlaget Klim 2017, 107 sider). Det gamle ord ånd er trængt af naturvidenskaberne og af dannelsesmangel, men det må genoplives, for menneskelighedens skyld.

Studiekredsen finder sted følgende *tirsdays kl. 16.30* i præsteboligen i Vartov opgang E: 30/1, 6/2, 20/2 og 27/2. Man behøver ikke tilmelde sig.

Niels Grønkvær

Friheden og ondskaben

Ved menighedsrådet *mandag den 5. februar kl. 19.30* holder sognepræst og debator *Sorine Gotfredsen* foredrag om Martin Luther. Han stod i en kamp, hvor han skulle finde frihed midt i troen på at være bundet til det onde. Den tankegang står i modsætning til det moderne vilkår, hvor det onde i høj grad er blevet omdefinert, ja, måske ligefrem afskaffet. Med inspiration fra både teologi, kunst, debat og virkelighedens grusomhed skal vi forstå, hvad den forandring betyder for vores menneskesyn og opfattelse af gudsforholdet og os selv. Det onde skal genopdages, for at vi for alvor kan forstå, hvad godhed og frihed er. Og hvad et menneske er.

Bachs koncerter for soloviolin i Vartov Kirke

I forlængelse af sine koncerter i foråret 2017 spiller *Elisabeth Zeuthen Schneider* endnu to værker for soloviolin af Johann Sebastian Bach: sonate i c-dur og partitaen i d-mol med den berømte ciaconne. De to koncerter finder sted i Vartov Kirke *torsdage 22. februar og 15. marts*, begge dage kl. 17. Fri adgang.

Sproget, fællesskabet og identitetspolitikken

Ved menighedsrådet *mandag den 5. marts kl. 19.30* taler professor i engelsk sprog *Peter Harder*. Vi har altid taget for givet at menneskets verden har særlige egenskaber som adskiller den fra resten af virkeligheden, men det er efterhånden blevet klart at egenskaber som bevidsthed og intelligens er noget vi har fælles med (andre) dyr. Forskning i det evolutionære grundlag for sprogevn har nu givet et nyt bud på hvad det særlige er: evnen til at dele tanker og følelser med andre. Kun i kraft af denne evne kan man opbygge sprog – for betingelsen er at man afstår fra at tillægge ordene sin egen foretrukne betydning og respekterer ordenes fælles betydning.

Med sproget som grundlag kan man derfor opbygge betydningsfællesskaber der går ud over det rent sproglige. Det giver individet ganske særlige muligheder, som rækker fra små og daglige ting som at være målmand på klassens fodboldhold til det store perspektiv som menneskerettigheder. Pointen i dette foredrag er at der i tidsånden ligger en risiko for at glemme at alle sådanne muligheder er funderet i et bæredygtigt fællesskab – en risiko som kan illustreres med identitetspolitikken der af nogle anses for at være en vigtig baggrund for Trumps sejr.

KALENDER

<i>Mandag den 5. februar kl. 19.30</i>	<i>Sørine Gotfredsen:</i> Friheden og ondska-ben
<i>Torsdagene 22. februar og 15. marts kl. 17 i Vartov Kirke</i>	<i>Elisabeth Zeuthen Schneider:</i> Bachs koncerter for soloviolin
<i>Mandag den 5. marts kl. 19.30</i>	<i>Peter Harder:</i> Sproget, fællesskabet og identitetspolitikken
<i>Mandag den 12. marts kl. 19.30</i>	Københavns Valgmenigheds årsmøde i Vartov
<i>Mandag den 30. april kl. 19.30</i>	Vartov Valgmenigheds årsmøde
<i>Lørdag-søndag den 2.-3. juni</i>	Foreningens af Grundtvigske Valg- og Frimenigheders årsmøde i Vallekilde

Adresser

Præst: Niels Grønkjær

Løngangstræde 24, 2., 1468 København K, tlf. 33 13 30 31

e-mail: ng@kvvv.dk - hjemmeside: www.kvvv.dk

Københavns Valgmenighed

Formand:

Jens Hestbech

Gl. Kongevej 19, 3. th., 1610 København V

Tlf. 31 90 75 97

Forretningsfører:

Ejvind Lynning

Maglestien 10, 2860 Søborg

Tlf.: 39 69 82 53 / 23 96 86 24

Bank: 1551 - 9028390

Kirketjener:

Rasmus Jensen

Bentzonsvej 8, st.th., 2000 Frederiksberg

Tlf. 22 40 19 37

Organist:

Tom Ernst

Esplanaden 5B, st.tv., 1263 København K

Tlf. 33 12 69 52

Vartov Valgmenighed

Formand:

Vibeke Hein

Kongevejen 467 B, 2840 Holte

Tlf. 20 19 89 90

Forretningsfører:

Kurt Gotfredsen

Opnæsgård 57, 1. th., 2970 Hørsholm

Tlf. 31 95 63 72

Bank: 6194 - 4170277452

Kirketjener:

Agnete Veit

Nørre Allé 75, 7. 829, 2100 København Ø

Tlf. 40 38 55 44

Organist:

Inge Bønnerup

Peter Bangs Vej 153, 1. tv., 2000 Frederiksberg

Tlf. 33 32 68 90

For børnepasning under gudstjenester: Kontakt Signe Rørdam Thomsen på roerdam@hotmail.com

Valgmenighedernes hjemmeside er www.kvvv.dk

Bladets redaktion: Niels Grønkjær (ansvarshavende), Lilly Wiberg, Søren Anker-Møller

Forsidevignet: Peter Hentze

Afsender:

Københavns og Vartov
Valgmenigheder
Løngangstræde 24, 2.
1468 København K

Gudstjenester i Vartov Kirke og Immanuelskirken *

1. januar 2018 (nytårsdag)

Vartov Kirkekl. 16.00

7. januar

(1. søndag efter helligtrekonger)

Immanuelskirkenkl. 10.00

Ingrid Ank

Korsang

14. januar

(2. søndag efter helligtrekonger)

Vartov Kirkekl. 10.00

21. januar

(sidste søndag efter helligtrekonger)

Immanuelskirkenkl. 10.00

Korsang

Vartov Kirkekl. 16.00

28. januar (septuagesima)

Vartov Kirkekl. 10.00

4. februar (seksagesima)

Immanuelskirkenkl. 10.00

Korsang

11. februar (fastelavn)

Vartov Kirkekl. 10.00

18. februar (1. søndag i fasten)

Vartov Kirkekl. 10.00

Immanuelskirkenkl. 16.00

25. februar (2. søndag i fasten)

Vartov Kirkekl. 10.00

4. marts (3. søndag i fasten)

Immanuelskirkenkl. 10.00

Korsang

11. marts (midfaste)

Vartov Kirkekl. 10.00

18. marts (Mariæ bebudelse)

Immanuelskirkenkl. 10.00

Korsang

Vartov Kirkekl. 16.00

25. marts (palmesøndag)

Vartov Kirkekl. 10.00

Sommertid begynder

29. marts (skærtorsdag)

Immanuelskirkenkl. 10.00

30. marts (langfredag)

Vartov Kirkekl. 10.00

1. april (påskedag)

Immanuelskirkenkl. 10.00

2. april (anden påskedag)

Vartov Kirkekl. 10.00

8. april (1. søndag efter påske)

Immanuelskirkenkl. 10.00

Doris Ottesen

15. april (2. søndag efter påske)

Vartov Kirkekl. 10.00

22. april (3. søndag efter påske)

Vartov Kirkekl. 10.00

Immanuelskirkenkl. 16.00

27. april (bededag)

Ingen gudstjeneste

29. april (4. søndag efter påske)

Vartov Kirkekl. 10.00

Konfirmation

6. maj (5. søndag efter påske)

Immanuelskirkenkl. 10.00

*Immanuelskirken ligger på Forhåbningsholms Allé 20, Frederiksberg.